

Dr. Hadnagy Imre József

BEMUTATKOZIK A TŰZOLTÓ MÚZEUM

Ösztönösség, tudatosság, szervezettség, tudományosság a tűzvédelemben az őskortól napjainkig – az állandó kiállítás tükrében

„Ha dúl a bős elem, e hármát ne feledd! Erős kar, bátor szív, testvéri szeretet! Jutalmad ez legyen: betöltéd tisztet.” – így foglalja össze a tűzoltói hivatás lényegét a budapesti önkéntes tűzoltó testület – XIX. században született – jelmondata.

Ma a „bős elem” minden eddiginél nagyobb erőpróba elé állítja az emberiséget. A természeti csapások (pusztító szökőár, tornádók, özönvízszerű esőzések, árvizek), a mesterséges veszedelmek (az Öböl-háborút követően a kuvaiti olajkutak felgyújtása, a New York-i WTC lerombolása, egyéb terrorcselekmények – repülőgép eltérítések, szálloda-, vonat-, és metrórobbantások, stb.) emberfeletti teljesítményeket követelnek a kutató-mentő, felszámoló erőktől. Ennek a gigászi küzdelemnek mindenkor résztvevői a tűzoltók - a hétköznapi csapások megzabolázásának hősei - is, akik munkájukat, önként vállalt kötelezettségeiket ma is az idézet szellemében végzik. A sokoldalúan képzett „lánglovagok” ma korszerű eszközökkel és módszerekkel vívják meg harcukat. Az hogy évezredek óta miként folyt ez a küzdelem, abba avatja be a látogatókat a „Tűzvédelem története az őskortól napjainkig” állandó kiállítás.

Az ember tűz elleni küzdelme létével egyidős. Kezdetben ösztönös és az életben maradást szolgálja **(1.kép)**, ugyanis a lakhely megváltoztatása biztonságot teremt. A letelepedett embercsoportok, nemzetségek, törzsek összetartó ereje korlátot szab a szabad mozgásnak, a letelepedett emberek az ártó tűz ellen kötelességszerűen lépnek fel **(2.kép)**.

Őseink sokáig úgy vélték, hogy a tűz isteni hatalom uralma alatt áll. Védekezésként a tűzistenhez fohászkodtak, közben tűzáldozatot mutattak be vélelmezve, hogy a tűz lángja, és a felszálló füst közvetíti az emberi megalázkodás szavait az égiekhez.

A tűzcsiholás egyben azt is jelentette, hogy a természet keltette tűzön kívül a tudatosan élesztett, de „rakoncátlan” tűzre is „különös gondot kell fordítani”. Természettudományos ismeretek, valamint technikai eszközök hiányában őseink „tűzoltó tevékenysége” az ösztönösség szintjét alig haladja meg, még akkor is, ha a kis tüzek ellen győzni tudott. Ez még mindig csak tudatos elemekkel átszótt cselekvésnek tekinthető. A nagy tüzek elleni „csata megnyeréséhez” még sok időre, természettudományos ismeretekre, jól használható tűzoltószerre, felkészült személyekre, kiforrott tűzoltási technikára volt szükség, azaz az egész tevékenységben fokozatosan a tűzvédelem tudatos, tudományos elemeinek, a szervezettségnek kellett a meghatározónak lenni.

Az embert megfigyelte, hogy a tűz „legtermészetesebb párja” a víz, azaz alkalmas a tűz oltására. A korabeli tűzoltás így a vízre épült. A víz „egyeduralmának a megtörése” mintegy száz évvel ezelőtt kezdődött meg, de a tűzoltás gyakorlatában ma is előkelő helyet foglal el. Napjainkban már kiforrott tűzoltási technikák léteznek nemcsak a hagyományos, de a gáz-, olajkút, erdő-, vegyi anyag tüzek, stb. megfékezésére is, amelyekben a víz mellett más anyagok, vagy önállóan más anyagok is fontos szerepet kapnak.

A kiállítótermekben időrendben követhető végig a tűz elleni sok évezredes harc. A múzeumba belépve először az őskortól a Római Birodalom bukásáig terjedő időszak emlékeivel találkozunk. Elsőként – a tűzoltók védőszentjének - Szent Flóriánnak a barokk oltárszobra **(3.kép)** ragadja meg a figyelmet. Aquicumban katonai és önkéntes tűzoltó osztagok álltak szolgálatra készen. A polgárváros tűzoltólaktanyájának makettje szervezett tűzoltó életről tanúskodik. Feltárásakor került elő a víziorgona, amelynek rekonstrukcióját a hannoveri világkiállításon is bemutatták **(4.kép)**.

A második terembe a céhes tűzoltással ismerkedik a látogató. A céhek mesterei közül egyesek ismerik a tűz gyújtásának, és oltásának fortélyait (kovács, fémöntő, stb.), mások a házakat építenek, bontanak (kőműves, ács, stb.), többek használati tárgyakat készítenek (kádár, bográn, takács, stb.). Így a tűzoltásban a munkamegosztás érvényesíthető. De a legfontosabb, hogy a tűzoltószereket is ők készítik (vízipuska, gólyanyakú fecskendő **/5.kép/**, tömlő, stb.) A debreceni diáktűzoltóknak (a szervezett tűzoltók elődjének) a tűzoltószerei is figyelemre méltóak **(6.kép)**.

A következő teremben a magyar szervezett tűzoltóságok megalakulásáról, tevékenységéről, a tűzoltó ügy nagy személyiségeiről (Rösch Frigyes, gr. Széchenyi Ödön, József főherceg, stb.) látható érdekes összeállítás. Feszty Árpád „Kárvallottak” című képe átütő erővel ecseteli egy korabeli tűzvész megrázó következményeit **(7.kép)**.

Egy újabb teremben a XIX. század tűzoltástechnikai eszközei ismerhetők meg, köztük nagy magyar találmányok – Kőszeghy Mártony Károly „életmentő készüléte” **(8.kép)**, Szabó Pál és fiainak gőzfecskendője.

A XX. század legjellemzőbb tűzoltószerei a centrifugálszivattyú, a gépjárműfecskendő, Szilvay Kornél találmánya a szárazoltógép **(9.kép)**, a tűzjelző berendezések, kismotorfecskendő keltének csodálatot a következő teremben.

A kiállítás második része – újabb két terem – a II. világháborútól napjainkig tartó rohamléptű fejlődésről győzi meg a látogatót. A légoltalom, a tűzoltók háború alatti tevékenysége, az állami tűzoltóság munkája, az 1956-os események, a magyar ipar tűzoltószerei, a vegyi-, gáz-, és olajkút tüzek elleni küzdelem **(10., 11.kép)**, a híradás, a tűzjelzés emlékei, a napjainkban használt tűzoltó felszerelések, gépjárművek, stb. a legfőbb csomópontjai ennek a gyűjteménynek.

Az állandó kiállításon látottakat a tűzoltó érem-, és sisak-, valamint a sugárcsővek és a vízzeloltás fejlődéstörténete kiállítás teszi még gazdagabbá **(12., 13., 14.kép)**. Az impulzus tűzoltás elmélete, és eszközeinek a kifejlesztése – Szócs István vegyipari gépészmérnök találmánya – bizonyítja a magyar szakemberek alkotó tevékenységét **(15.kép)**.

A bemutatkozó anyag forrásai:

- A Tűzoltó Múzeum évkönyve IV. 2003. (Tűzoltó Múzeum Budapest, 2003.)
- A Tűzoltó Múzeum archívuma.

A fényképek címjegyzéke:

1. Régvolt elődeink és a tűz.

Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma



1. Régvolt elődeink és a tűz.
Forrás : A Tűzoltó Múzeum archívuma

2. Küzdelem a tűzzel a középkorban.

Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma



2. Küzdelem a tűzzel a középkorban.
Forrás : A Tűzoltó Múzeum archívuma

3. Szent Flórián barokk oltárszobra

Forrás: A Tüzoltó Múzeum archívuma



3. Szent Flórián barokk oltárszobra

Forrás: A Tüzoltó Múzeum archívuma

4. Az aquicumi víziorgona rekonstrukciója

Forrás: A Tüzoltó Múzeum archívuma



4. Az aquicumi víziorgona rekonstrukciója

Forrás : A Tüzoltó Múzeum archívuma

5. Gólyanyakú fecskendő

Forrás: A Tüzoltó Múzeum archívuma



5. Gólyanyakú fecskendő
Forrás : A Tüzoltó Múzeum archívuma

6. A debreceni diáktüzoltókat bemutató vitrinsor

Forrás: A Tüzoltó Múzeum archívuma



6. A debreceni diáktüzoltókat bemutató vitrinsor
Forrás : A Tüzoltó Múzeum archívuma

7. Feszty Árpád: Kárvallottak c. nagyméretű olajfestménye

Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma



7. Feszty Árpád : Kárvallottak c. nagyméretű olajfestménye

Forrás : A Tűzoltó Múzeum archívuma

8. Kőszegi Mártony Károly „életmentő készüléke” és mellszobra

Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma

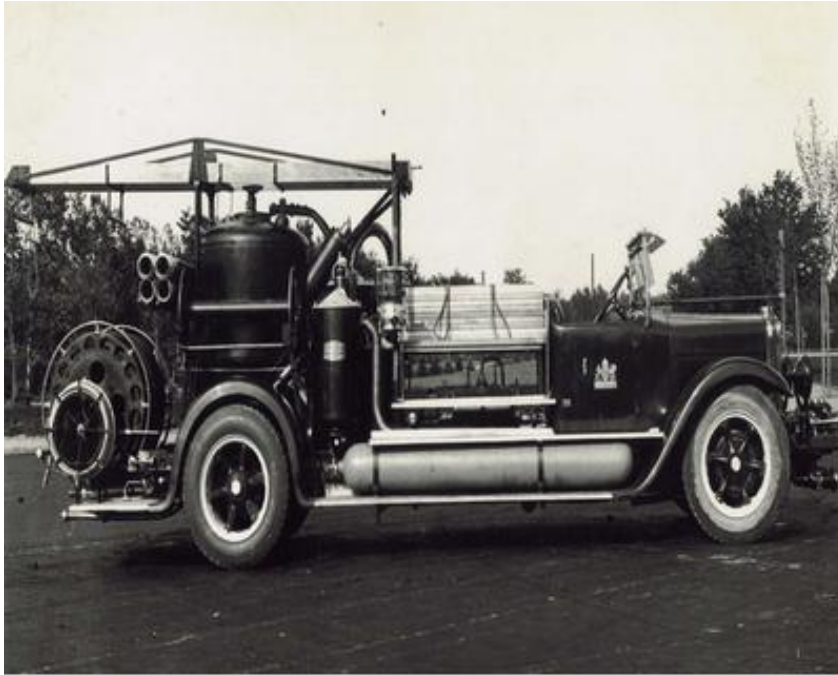


8. Kőszegi Mártony Károly " életmentő készüléke" és mellszobra

Forrás : A Tűzoltó Múzeum archívuma

9. Szilvay Kornél szárazoltógépe

Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma



9. Szilvay Kornél szárazoltógépe

Forrás : A Tűzoltó Múzeum achívuma

10. Vízágyú az olajtűzek oltásának nélkülözhetetlen szereplője

Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma



10. Vízágyú az olajtűzek oltásának nélkülözhetetlen szereplője

Forrás : A Tűzoltó Múzeum achívuma

11. A turbóreaktív oltógép az olaj-, és gázkút-tűzek oltásának főszereplője

Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma



11. A turbóreaktív oltógép az olaj-, és gázkút-tűzek oltásának főszereplője

Forrás : A Tűzoltó Múzeum achívuma

12. Részlet az éremkiállításból

Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma



12. Részlet az éremkiállításból

Forrás : A Tűzoltó Múzeum achívuma

13. Sisakok a világ minden tájáról

Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma



13. Sisakok a világ minden tájáról

Forrás : A Tűzoltó Múzeum achívuma

14. Részlet a sugárcső kiállításból

Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma



14. Részlet a sugárcső kiállításból

Forrás : A Tűzoltó Múzeum achívuma

15. Az impulzus tűzoltás eszközei



15. Az impulzus tűzoltás eszközei

Forrás: A Tűzoltó Múzeum arcívuma

Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma

Megjelent: a **MÚZEUMI HÍRLEVÉL** XXVII. évfolyam 2. szám, 2006 február, 51-53. oldal)